

**UCHWAŁA NR XXI/131/20
RADY MIEJSKIEJ W MIEJSKIEJ GÓRCIE**

z dnia 23 września 2020 r.

w sprawie uzgodnienia przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych pomników przyrody

Na podstawie art. 7 ust. 1, art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 41 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713), w związku z art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.) Rada Miejska w Miejskiej Górcie uchwała, co następuje:

§ 1. Uzgadnia się przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych dla 1 drzewa stanowiącego pomnik przyrody rosnącego na terenie Gminy Miejska Górka. Wykaz drzewa wraz z zakresem prac pielęgnacyjnych zawiera załącznik do niniejszej uchwały – Opinia Dendrologiczna dotycząca drzewa z rodzaju lipa rosnąca na dz. nr 559/1, obręb Konary w miejscowości Konary (gm. Miejska Górka).

§ 2. Zabiegi pielęgnacyjne i konserwacyjne powinny być przeprowadzone przy spełnieniu następujących warunków:

- 1) Uzyskanie pozwolenia na przeprowadzenie prac pielęgnacyjnych i konserwatorskich od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla drzew objętych nadzorem konserwatorskim;
- 2) Wykonane prace nie mogą spowodować utraty walorów przyrodniczych pomników przyrody;
- 3) Prace powinny zostać wykonane w okresie od 16 października do 28 lutego;
- 4) W przypadku stwierdzenia gatunków chronionych podczas prowadzonych prac należy uzyskać zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.);
- 5) Po wykonaniu zabiegów należy przeprowadzić oględziny drzewa poddanego zabiegom celem kontroli zgodności wykonanych prac z założeniami przedstawionymi w niniejszej uchwale.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miejskiej Górki.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Zdzisław Goliński

NAZWA OPRACOWANIA: z dnia 23 września 2020 r.

OPINIA DENDROLOGICZNA

dotycząca drzewa z rodzaju lipa rosnącego na dz. nr 559/1, obręb Konary
w miejscowości Konary (gm. Miejska Górką)

Branża: zielen

WYKONAWCA OPRACOWANIA:

Pracownia Architektury Krajobrazu IKROPKA

Dominika Krop – Andrzejczuk

Siedziba firmy:

ul. Powstańców Śląskich 118

53-333 Wrocław

Biuro i adres do korespondencji:

ul. Powstańców Śląskich 48

53-333 Wrocław

www.ikropka.eu, e-mail: biuro@ikropka.eu

tel. 600-181-389, 662-670-776, pracownia: 790-238-582

Opracowanie:

mgr inż. arch. kraj. Dominika Krop –
Andrzejczuk architekt krajobrazu,
inspektor nadzoru terenów zieleni nr
rej. 017/2011

mgr Paweł Andrzejczuk, inspektor
nadzoru dendrologicznego 81/S4/11-
2018

dr inż. arch. kraj. Aleksandra Gierko

WROCLAW, 3 CZERWIEC 2019

Spis treści

1	Informacje ogólne.....	3
1.1	Podstawa opracowania	3
1.2	Informacja o autorze	3
1.3	Adres obiektu	3
1.4	Przedmiot opracowania.....	4
2	Informacje szczegółowe	4
3	Metodyka pracy	4
3.1	Materiały wyjściowe	4
3.2	Metody badań	4
4	Opis morfologiczny gatunku	5
5	Otoczenie drzewa na przestrzeni lat	6
6	Opis morfologiczny i ocena stanu zdrowotnego przedmiotowego drzewa	6
6.1	Podstawowe pomiary dendrometryczne	6
6.2	Opis z oceną stanu zdrowotnego przedmiotowego drzewa	6
7	Występowanie gatunków chronionych	7
8	Podsumowanie i ocena zagrożeń stwarzanych przez drzewo	8
9	Zalecenia dla przedmiotowego drzewa	8
9.1	Zalecenia ogólne.....	8
9.2	Zalecenia szczegółowe	8
10	Dokumentacja fotograficzna drzewa	10
11	Literatura.....	19

1 Informacje ogólne

1.1 Podstawa opracowania

- Zamówienie na wykonanie opinii dendrologicznej dotyczącej drzewa z rodzaju lipa rosnącego na dz. nr 559/1, obręb Konary w miejscowości Konary (gm. Miejska Górka).
- Prace badawcze w terenie dnia 29 maja 2019 r. oraz rozmowa z zarządcą terenu.
- Prace studyjne.
- Obowiązujące normy, normatywy, zasady wiedzy technicznej i przepisy.
- Literatura fachowa.

1.2 Informacja o autorze

mgr inż. arch. kraj. Dominika Krop–Andrzejczuk – absolwentka kierunku architektura krajobrazu Wydziału Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu), **urbanista – planista** (absolwentka kierunku urbanistyka i planowanie przestrzenne Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej – studium podyplomowe), **inspektor nadzoru terenów zieleni** (INTZ nr rej. 017/2011), prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Pracownia Architektury Krajobrazu „IKROPKA”. Członek Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego (PTD).

specjalność: projektowanie, opiniowanie, nadzór prac projektowych i wykonawczych w procesie inwestycyjnym w zakresie dendrologii, architektury krajobrazu, kształtowania terenów zieleni, w tym rewaloryzacji zabytkowych założeń parkowych.

mgr Paweł Andrzejczuk – inspektor nadzoru dendrologicznego 81/S4/11-2018 KIGPiM. Wieloletni współpracownik Pracowni Architektury Krajobrazu „IKROPKA” z doświadczeniem w wykonywaniu operatów i opinii dendrologicznych.

dr inż. arch. kraj. Aleksandra Gierko – doktor nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka (stopień nadany przez Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej), absolwentka kierunku architektura krajobrazu Wydziału Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

1.3 Adres obiektu

Teren opracowania zlokalizowany jest w miejscowości Konary (gmina Miejska Górka), pod adresem 48. Obejmuje działkę nr 559/1, obręb Konary, na której umiejscowiony jest budynek przedszkola. Budynek zlokalizowany w części południowej działki, od strony ulicy. W części zachodniej umiejscowiony jest budynek gospodarczy. Przedmiotowe drzewo, objęte ochroną pomnikową, rośnie w północnej części działki.

Na przedmiotowym terenie nie obowiązują zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miejska Górka (załącznik nr 1 do Uchwały nr V/23/15 Rady Miejskiej w Miejskiej Górcie z dnia 30.04.2015 r) obszar działki figuruje jako „tereny zwartej inwestycji wsi z dopuszczeniem realizacji uzupełniających funkcjami niekolidującymi”. Pomnik przyrody – przedmiotowa lipa – nie został wykazany w dokumencie.

1.4 Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest wykonanie opinii dendrologicznej pomnika przyrody – lipy drobnolistnej (*Tilia cordata*) o obwodzie pierśnicowym 416 cm – w obliczu zaobserwowanej przez Zamawiającego zmiany stanu zdrowotnego drzewa. Niniejsza opinia ma na celu ocenę stanu sanitarnego drzewa oraz wydanie zaleceń do dalszego postępowania z nim.

2 Informacje szczegółowe

Niniejsze opracowanie jest zgodne z zakresem wskazanym przez Zamawiającego, zostało wykonane z należytą starannością, zgodnie z zasadami wiedzy dendrologicznej i technicznej, dokumentacja jest kompletna z punktu widzenia celu, któremu ma służyć.

3 Metodyka pracy

3.1 Materiały wyjściowe

Materiałami wyjściowymi do opracowania niniejszej opinii były szczegółowe badania dendrologiczne drzewa, przeprowadzone w maju 2019 r. oraz kwerenda historycznych map topograficznych.

3.2 Metody badań

W trakcie badań terenowych dokonano szczegółowych oględzin dendrologicznych przedmiotowego drzew. Wykonano podstawowe pomiary dendrometryczne (obwód pnia na wys. 10, 100 i 130 cm, średnica korony, wysokość) oraz szczegółowo opisano stan zdrowotny. Obwód pnia zmierzono taśmą mierniczą z dokładnością do 1 cm. Średnicę rzutu korony zmierzono dalmierzem laserowym firmy Leica z dokładnością do 0,1 m, mierząc od pnia do skrajni korony w czterech miejscach, odpowiadającym kierunkom świata. Wysokość zmierzono wysokościomierzem laserowym Nikon Forestry Pro. Wykonano sondowanie systemu korzeniowego przy użyciu pręta stalowego (sondy arborystycznej), a obecność ewentualnych ubytków w dolnej części pnia sprawdzano przy użyciu młotka gumowego. Przy opisie stanu zdrowotnego zwrócono szczególną uwagę na stan systemu korzeniowego (ubytki powierzchniowe i wgłębne, uszkodzenia mechaniczne – naderwania, ułamania, przecięcia, wypróchnienia, ślady żerowania owadów, owocniki grzybów itp.), stan pnia (listwy martwicy, ubytki powierzchniowe i wgłębne, uszkodzenia mechaniczne, wypróchnienia, ślady żerowania owadów, ślady żerowania dzięciołów, owocniki grzybów, pochylenie pni, itp.) oraz stan korony (susz gałęziowy, uszkodzenia liści, ślady żerowania owadów, połamane konary, dziuple, obecność jemioly, asymetria, redukcje). Wykonano również dokumentację fotograficzną.

Diagnostykę prowadzono w okresie ulistnionym drzew (koniec maja). Wadą tego czasu jest niemożność pełnej oceny konstrukcji drzewa, szczególnie w partii wierzchołkowej. Zaletą - widoczne gałęzie obumarłe, możliwość oceny stanu ulistnienia, kondycji przyrodniczej i estetycznej. Najlepiej kiedy zdrowotność drzewa możemy obserwować przez cały rok.

Żadna diagnostyka nie jest w stanie przewidzieć zachowania drzewa przy anomaliach pogodowych, podmuchach wiatrów, które mogą położyć zdrowe drzewo.

4 Opis morfologiczny gatunku

Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) – jest najbardziej rozpowszechnionym z rodzimych gatunków lip w Polsce. Drugie co do długości życia drzewo liściaste w Europie. Może osiągnąć wiek ok. 300-500 lat. Gatunek okazały i rozłożysty. Drzewo osiąga wysokość 25-30(35)m.

System korzeniowy stosunkowo głęboki i rozłożysty, początkowo palowy, potem sercowaty, mocny, z dużą ilością drobnych korzeni. Intensywnie tworzy odrośla do późnego wieku. Korzenie są wrażliwe na zbitą glebę i brukowanie.

Pień jest gruby, zazwyczaj regularnie walcowaty. U drzew rosnących samotnie przeważnie nisko rozwidlony na potężne konary. W zwartych drzewostanach jest natomiast długi i dość wysoko pozbawiony gałęzi. Kora w młodości gładka, zielonkavo-szara, z wiekiem płytko i podłużnie spękana, ciemnoszara do czarniawej. Młode pędy żółtawe do brunatnoczerwonych, błyszczące, z drobnymi przetchlinkami, początkowo bardzo lekko owłosione, potem zupełnie nagie. Drzewo tworzy dużą ilość pędów odroślowych od pnia. Korona jest gęsta, szeroka i kopulasto wysklepiona, gęsto ugałęziona. Konary bardzo grube, dolne zwykle charakterystycznie łukowato wygięte. U starych drzew często zwieszające się niemal do samej ziemi. Końcowe gałązki krótkie, cienkie i delikatne, nie zwieszają się, płasko rozpostarte tworzą gęsty i misterny układ.

Pąki są jajowate, z dwiema nierównymi łuskami, błyszczące, od strony nasłonecznionej brązowawe, od cienistej - zielonkawe. Pąki boczne nieco mniejsze, odstające od pędu. Błazka liściowa pojedyncza o sercowatym kształcie, często niesymetrycznej nasadzie i zaostrowym, wyciągniętym wierzchołku. Z wierzchu ciemnozielona, matowa lub lekko połyskująca i naga, od spodu jaśniejsza, z gęstymi kępkami rudobrazowych włosków w kątach nerwów. Długość liścia wynosi 4-6(10)cm. Charakterystycznie brzegiem ostro i drobno piłkowany. U lipy drobnolistnej są one gwiazdkowato owłosione od spodu, kępki włosków mają rudobrazowy kolor. Liście rozwijają się z końcem kwietnia. Jesienią przebarwiają się na żółto. Przebarwienie liści rozpoczyna się zwykle na początku października, a ich intensywne opadanie trwa przez drugą połowę tego miesiąca. Na początku listopada drzewa są już w większości w stanie bezlistnym. Kwiaty lipy są drobne o żółtawej barwie. Zebrane po kilka sztuk w wierzchołki osadzone na charakterystycznych, jęczyczkowatych, jasnozielonych podsadkach. Kwiaty te są jednymi z najbardziej miododajnych. Owoce lip wyglądają niepozornie. Są to osadzone na długich szypułkach, małe, kuliste orzeszki otoczone zdrewniałą skorupką. W odróżnieniu od lipy szerokolistnej, u lipy drobnolistnej nie mają one wyraźnych żeber, a ich delikatna skorupka bez trudu daje się rozgnieść w palcach.

Występowanie: Europa, Kaukaz, zachodnia Syberia, Bliski Wschód. W Polsce pospolita na terenie całego kraju. Występuje od nizin do piętra pogórza, rzadziej w wyższych partiach gór, głównie jako domieszka w ciepłych, nizinnych lasach liściastych (najczęściej dębowo-grabowych), a także w zadrzewieniach śródpolnych.

Preferencje: Gatunek ogólnie mniej wymagający niż lipa szerokolistna. Lubi świeże i żyzne, piaszczysto-ilaste gleby, dobrze znosi zacienienie. Lipa drobnolistna jest najbardziej mrozoodporna ze wszystkich lip. Mało odporna na zanieczyszczenia powietrza.

Odporność na choroby: Atakowana przez liczne szkodniki podobnie jak inne gatunki lip.

Długość życia i tempo wzrostu: Drzewo długowieczne, średnio szybko rosnące. Osiąga wiek 300-500(700) lat. Tempo wzrostu wynosi około 50-100cm/rok.

Zastosowanie: Drzewo leśne i polne, ale także ważna roślina ozdobno-użytkowa. Jest często sadzona w parkach, wzdłuż dróg, na osiedlach, przy kościołach itp. Lipy są odporne na przycinanie, co znajduje zastosowanie w ogrodnictwie do tworzenia rozmaitych ciekawych form, np. kulistych koron, zielonych tuneli itp. Lipa należy do drzew silnie nektaryzujących, masowo oblatywanych przez pszczoły. Kwiaty lipy odznaczają się typowym silnym, miodowym aromatem. Kwitnie w końcu czerwca i lipcu.

Odporność na choroby: Atakowana przez liczne szkodniki podobnie jak inne gatunki lip.

5 Otoczenie drzewa na przestrzeni lat

Analiza historycznych map topograficznych (Messtischblatt) pozwoliła na identyfikację przedmiotowego drzewa jako części założenia ogrodowego przy nieistniejącym obecnie folwarku. Potwierdza to wstępnie postawioną hipotezę, jakoby lipa była najstarszym elementem zagospodarowania terenu przedszkola, starszym niż budynek z początku XX wieku. W miejscowości Konary na przełomie XIX i XX wieku znajdował się majątek ziemski z dużym placem gospodarczym, na którego osi posadzono podwójny szpaler drzew, obecnie prowadzi tamtędy główna droga jezdna, zaś rosnące przy niej drzewa mogą być reliktem tej alei. W północno-wschodniej części założenia znajdował się dwór czy też pałac, za którym mapa rejestruje założenie ogrodowe. Po wybudowaniu szkoły drzewo stało się częścią ogrodu przyszkolnego, obecnie ogrodu przedszkolnego. Drzewo rośnie w północnej części działki, wokół zaaranżowano plac zabaw.

6 Opis morfologiczny i ocena stanu zdrowotnego przedmiotowego drzewa

6.1 Podstawowe pomiary dendrometryczne

Nazwa gatunkowa (polska-lacińska)	lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>
Obwód pnia (h=10, 100, 130 cm)	625, 425, 416 cm
Wysokość	9 m
Średnica korony (NS, EW)	8,3 m; 8,2 m

6.2 Opis z oceną stanu zdrowotnego przedmiotowego drzewa

Drzewo rośnie w północnej części działki. Wokół zlokalizowano plac zabaw. Od strony północno-zachodniej w odległości 1,5 m od pnia znajduje się ogrodzenie z prefabrykatów betonowych wykonane w 2013 roku (wg relacji zarządcy terenu). Za ogrodzeniem znajduje się grunt orny. Ogrodzenie jest umieszczone na słupach betonowych, które został zakotwione w ziemi – nie można wykluczyć uszkodzenia korzeni w wyniku przedmiotowych prac. Drzewo zostało otoczone niskim płotkiem drewnianym w celu uniemożliwienia dostępu do ubytku wgłębnego znajdującego się u podstawy. Niektóre elementy placu zabaw są umieszczone bezpośrednio pod koroną drzewa, co wpływa na konieczność podkrzesywania korony.

Nabiegi od strony południowo-wschodniej są uszkodzone, naderwane. W odziomku znajduje się otwarty ubytek wgłębny z wypróchnieniem o szerokości 20 cm i wysokości 60 cm. Na brzegach ubytku widoczne są ślady żerowania owadów. Pień w środku jest pusty – ubytek jest to ubytek kominowy, górą otwarty. Pień złamany na wysokości 4 m (wg relacji zarządcy terenu w 2009 roku). Południowa część pnia martwa, dożywiana przez korzenie część północna rozwija się i buduje koronę regeneracyjną. Na pniu od strony północnej na wysokości 2 m widoczny zeszłoroczny owocnik grzyba – prawdopodobnie żółciak siarkowy (*Laetiporus sulphureus*). Od strony południowej od wysokości 2 m do wysokości 3 m na pniu pęknięcie podłużne. Od strony północnej na wysokości 3,7 m w pień wbity metalowy płaskownik.

Korona odroślowa, regularnie rozłożona. Koronę tworzą gałęzie regeneracyjne wyrastające z trzech pustych w środku (częściowo wypróchniałych) konarów:

- od strony południowo-zachodniej na wysokości 3,5 m konar boczny ścięty w odległości 1 m od pnia z licznymi gałęziami regeneracyjnymi;
- od strony zachodniej na wysokości 3 m konar boczny ścięty w odległości 2 m od pnia od góry zalany tkanką przyraną z licznymi gałęziami regeneracyjnymi;
- od strony północnej na wysokości 2 m konar boczny ścięty w odległości 2,5 m od pnia z początkowymi oznakami rozkładu w rozwidleniu z licznymi wilkami na całej jego długości.

Drzewo zredukowane, stosunkowo niskie, w fazie senilnej. W koronie widoczne gniazdo ptasie. Drzewo jest pomnikiem przyrody.

7 Występowanie gatunków chronionych

W obrębie drzew objętych niniejszym opracowaniem stwierdzono (na podstawie obecności odchodów w próchnie) **występowanie chronionego gatunku** chrząszcza: pachnicy dębowej (*Osmoderma eremita*) objętego w Polsce ścisłą ochroną gatunkową na podstawie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt - Dz. U. 2014 poz. 1348). Na drzewach objętych opracowaniem **nie stwierdzono występowania innych chronionych gatunków (m.in. grzybów i porostów).**

UWAGA! Przed przystąpieniem do prac na drzewostanie właściciel terenu powinien ustalić czy znajdują się tam gatunki objęte ochroną. przypadku wątpliwości można skorzystać z pomocy np. botanika czy ornitologa lub innej osoby, która potrafi zweryfikować stan faktyczny. Zakazy wobec chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów obowiązują przez cały rok. Zakaz usuwania gniazd nie ogranicza się do okresu między 1 marca a 15 października. Jeżeli wykonanie prac związanych z wycinką drzew lub krzewów może naruszać zakazy obowiązujące w stosunku do gatunków chronionych, należy z nich zrezygnować do czasu otrzymania stosownego zezwolenia. Aby uzyskać zezwolenie na odstępstwo od zakazów obowiązujących w stosunku do danego gatunku, należy zwrócić się o odpowiednio do regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (w zależności od reżimu ochronnego gatunku i rodzaju planowanych czynności). Podział kompetencji pomiędzy tymi instytucjami określa art. 56 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody.

Naruszenie zakazów w stosunku do gatunków chronionych jest wykroczeniem (art. 131 pkt 14 ustawy o ochronie przyrody) i podlega karze aresztu albo grzywny. Dodatkowo, jeśli zniszczenie w świecie

roślinnym lub zwierzęcym będzie znacznych rozmiarów lub też szkoda w gatunkach chronionych będzie istotna, zastosowanie mogą mieć przepisy Kodeksu Karnego (art. 181).

8 Podsumowanie i ocena zagrożeń stwarzanych przez drzewo

Stan zdrowotny badanego drzewa oceniono jako zły. Drzewo jest w fazie starczej-senilnej – posiada niewielkie siły regeneracyjne, z czego można wnioskować, że stan zdrowotny będzie się stopniowo pogarszał. Część drzewa jest obecnie martwa, dożywiania przez korzenie część północna zachowuje żywotność. Wylamanie korony w ostatniej dekadzie sprawiło, że pozostała jej część przebudowuje się. Powstają liczne pędy regeneracyjne, które dożywają drzewo, ale jednocześnie dociążają koronę.

Sposób zagospodarowania otoczenia determinuje konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wokół przedmiotowego drzewa.

9 Zalecenia dla przedmiotowego drzewa

9.1 Zalecenia ogólne

Wszystkie prace przy drzewach powinna wykonać firma specjalistyczna posiadająca uprawnienia w arborystyce, przeszkolona pod względem BHP, pod nadzorem inspektora nadzoru terenów zieleni z doświadczeniem w dendrologii.

Wszelkie prace na drzewie należy uzgodnić z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska z uwagi na ingerencję w istniejące stanowisko gatunku chronionego. Także w przypadku konieczności wycinki należy uwzględnić wszelkie procedury administracyjne i uzyskać pozwolenie na wycinkę.

9.2 Zalecenia szczegółowe

Scenariusz I – rekomendowany

Na podstawie analizy zebranych danych, oględzin oraz uzyskanych wyników badań diagnostycznych można wydać następujące zalecenia do dalszego postępowania z przedmiotowym drzewem:

- a. w pierwszej kolejności, natychmiast należy na stałe wyłączyć z użytkowania oraz wygrodzić strefę, w której nie będą poruszać się ludzie w minimalnej odległości 15 m od skrajni pnia;
- b. drzewo, choć częściowo martwe, stanowi siedlisko dla wielu gatunków, w tym prawnie chronionego gatunku chrząszcza – pachnicy dębowej (*Osmoderma eremita*), ponadto jest jednym z ostatnich świadków historycznego zagospodarowania miejscowości (część majątku ziemskiego), dlatego zaleca się pozostawienie drzewa z zachowaniem ochrony prawnej (pomnik przyrody);
- c. stan zdrowotny drzewa należy monitorować w półrocznych nawrotach, sporządzać notatki nt. stanu zachowania, zdrowotności drzewa, wykonując dokumentację fotograficzną;
- d. należy bezwzględnie przenieść elementy placu zabaw z zachowaniem minimalnej odległości 15 m od skrajni pnia; w tej strefie zabrania się także tymczasowego składowania materiałów, prowadzenia prac mogących zmienić poziom gruntu (utwardzanie nawierzchni itp.) lub zmianę stosunków wodnych bądź zagrozić stabilności drzewa;
- e. ze względu na ryzyko rozłamania się pnia, co może stanowić bezpośrednie ryzyko dla zdrowia ludzi, należy założyć na pień dwie obejmy stalowe z regulacją obwodu (np. z bednarki). Mają one

za zadanie niedopuszczenie do niekontrolowanego rozpadu pnia. Dokładne miejsca założenia obejm stalowych na drzewie określi w terenie specjalista – certyfikowany arborysta pod nadzorem i w porozumieniu z inspektorem nadzoru terenów zieleni;

- f. należy wykonać prześwietlenie korony drzewa. To zabieg pielęgnacyjny polegający na wykonaniu cięć rozluźniających zbyt zagęszczoną koronę. Należy podkreślić, że jest to zabieg niezbędny ze względu na liczne wilki wyrastające z konarów, które są w złym stanie zdrowotnym. Drzewo raz formowane, powinno być od tej pory formowane cyklicznie, do końca życia. Prześwietlenie to seria zabiegów powtarzanych co 3-5 lat, zależnie od przyrostu masy korony. Polega na selektywnej redukcji przyrostów wierzchołkowych partii korony i utrzymywanie jej w prześwietleniu, tak aby zmniejszyć ciężar i poprawić bezpieczeństwo wokół drzewa. Cięcia w jednym nawrocie nie powinny skracać pędów o więcej niż 2 metry, a średnica cięć nie powinna przekroczyć 10 cm. Optymalnym okresem wykonywania cięć jest okres wegetacji, ponieważ u drzew liściastych obserwuje się wtedy szybszą regenerację i wzrost tkanki przyrannej. Prace w tym czasie wymagałyby jednak otrzymania odpowiednich uzgodnień ze względu na okres lęgowy ptaków.

Scenariusz II – alternatywny

Jeśli nie będzie możliwości przemieszczenia elementów placu zabaw oraz wyłączenie z użytkowania strefy z zachowaniem minimalnej odległości 15 m od skrajni pnia, drzewo przeznaczyć do wycinki, wszczynając odpowiednią procedurę administracyjną.

10 Dokumentacja fotograficzna drzewa

Fot. 1. Widok sytuacyjny w dniu badania (29 maja 2019 r.) – drzewo znajduje się w górnej części działki, na skraju pola uprawnego (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 2. Widok sytuacyjny w dniu badania (29 maja 2019 r.) z naniesionymi pomiarami korony oraz proporcją przekroju pnia w stosunku do korony (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 3. Drzewo widziane z wysokości ok. 5 m nad ziemią, widok sylwety od strony południowej.
Widoczna regularne korona odroślowa (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 4. Widok sylwety od strony południowo-wschodniej. Widoczny ubytek u podstawy;
elementy placu zabaw wchodzą w kolizję z koroną drzewa (fot. A. Gierko).

Fot. 5. Widok sylwetki od strony południowo-zachodniej. Położenie drzewa względem ogrodzenia posesji (fot. A. Gierko).

Fot. 6. Tymczasowe wygradzenie strefy odziomkowej (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 7. System korzeniowy strony południowej pnia z widocznymi naderwanymi nabiegami korzeniowymi (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 8. Ubytek otwarty u podstawy pnia obejmujący całą strefę odziomka. W próchnowisku widoczne odchody pachnicy dębowej (fot. P. Andrzejczuk).

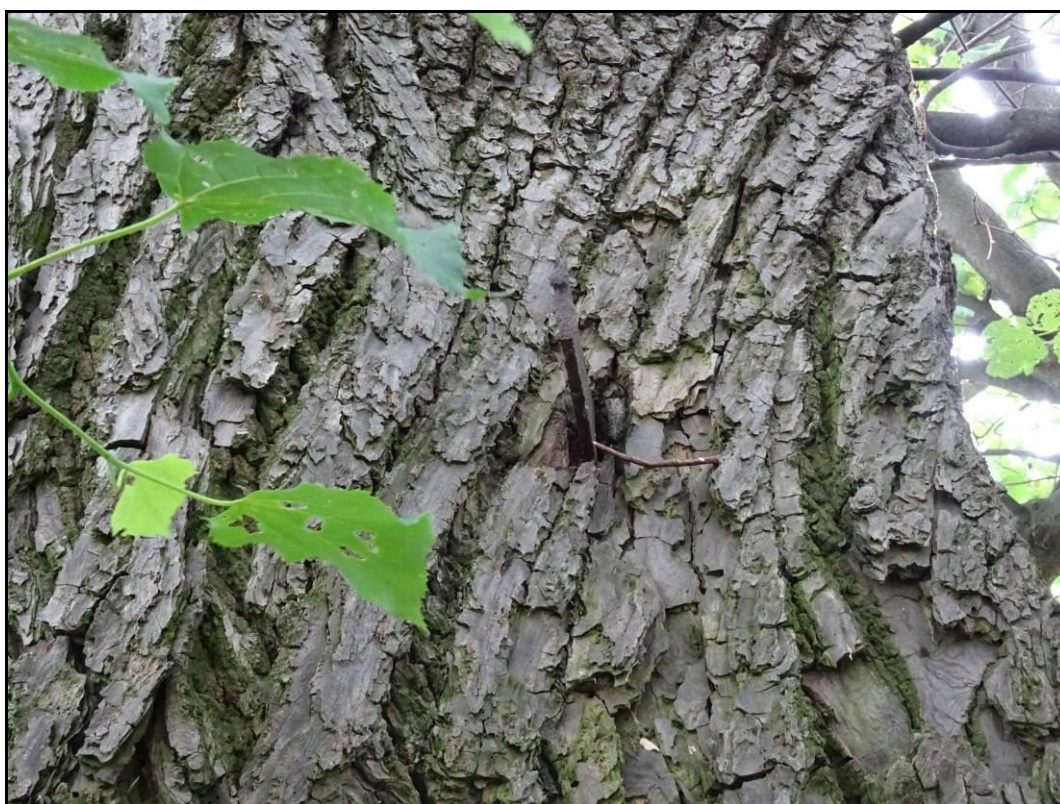
Fot. 9. Strefa odziomkowa od strony północnej – system korzeniowy dożywia część pnia i koronę (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 10. Tabliczka znakująca pomnika przyrody.
Na lewo od tabliczki pęknięcie pnia – część martwa odpaja się od części żywej (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 11. Widok pnia od góry – widoczny ubytek kominowy otwarty u podstawy pnia (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 12. Metalowy płaskownik wbity w pień na wysokości ok. 4 m od strony północnej (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 13. Konary z tkanką przyranną – możliwe rozłamania (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 14. Rozłamana podstawa rozwidlenia pnia z konarem (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 15. Liczne pędy regeneracyjne wyrastające z miejsca cięcia mogące się rozłamać (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 16. Wyróżnienie w konarze powstałe w wyniku rozłamania lub nieodpowiednio prowadzonych cięć. Liczne wilki wyrosłe z konarów wymagają redukcji (fot. P. Andrzejczuk).

Fot. 17. Odchody pachnicy dębowej znalezione w próchnowisku (fot. P. Andrzejczuk).

11 Literatura

- **Białobok S., Hellwig Z. (red.) 1955.** *Drzewoznawstwo*, Państwowe Wyd. Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- **Bugała W. 2000.** *Drzewa i krzewy*. (wyd. III), Państwowe Wyd. Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- **Hartmann G., Nienhaus F., Butin H. 2007.** *Atlas uszkodzeń drzew leśnych. Tom I*, Wyd. MULTICO, Warszawa.
- **Rosłon-Szeryńska E. 2012.** *Ocena zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i mienia powodowanego przez drzewa o osłabionej statyce*. Uprawa i Ochrona Drzew, 27.
- **Rosłon-Szeryńska E. 2013.** *Ochrona drzew w mieście a postrzegane zagrożenie bezpieczeństwa*, Zrównoważony Rozwój — Zastosowania nr 4, Warszawa.
- **Schmidt O. 2006.** *Wood and tree fungi: biology, damage, protection, and use*. Springer-Verlag, Berlin.
- **Seneta W., Dolatowski J. 2008.** *Dendrologia*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- **Suchocka M. 2008.** *Zdolności regeneracyjne drzew i ich odporność na uszkodzenia w środowisku miejskim*, Człowiek i Środowisko 32 (1-2).
- **Suchocka M. 2010.** *Metoda oceny wpływu uszkodzeń mechanicznych powodowanych przez prace budowlane na kondycję drzew*, Metoda Architektury Krajobrazu, Wydawnictwo Wieś Jutra.
- **Szczepanowska H.B. 2001.** *Drzewa w mieście*, Warszawa: Hortpress.
- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody**. Dziennik Ustaw z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami.
- **Witkoś-Gnach K., Tyszko-Chmielowiec P. (red.) 2014.** *Drzewa w krajobrazie. Podręcznik praktyka*, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.
- **Witkoś-Gnach K., Tyszko-Chmielowiec P., (red.) 2016.** *Drzewa w cyklu życia. Europejscy praktycy na rzecz arborystyki*. Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.

Wrocław, dnia 3 czerwca 2019 r.

Opracowanie:

mgr inż. Dominika Krop – Andrzejczuk
architekt krajobrazu, inspektor nadzoru terenów
zieleni nr rej. 017/2011

mgr Paweł Andrzejczuk

dr inż. arch. kraj. Aleksandra Gierko

Uzasadnienie

Aktem prawnym regulującym cele, zasady i formy ochrony przyrody w Polsce jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody(t.j. Dz.U.z 2020r., poz. 55 z późn. zm.). Stosownie do jej zapisów rada gminy ustanawia pomniki, zdejmuje status pomników (art. 44 ust.1, ust.3), a także uzgadnia zakres prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody i realizacji celu publicznego(art. 45 ust.2 pkt 1 i 2).

Drzewo pomnikowe, wskazane w uchwale do zabiegów pielęgnacyjnych to lipa o obwodzie pierścieniowym 416 cm. Po wybudowaniu szkoły drzewo stało się częścią ogrodu przyszkolnego, obecnie ogrodu przedszkolnego.

Konieczność przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych na wskazanym drzewie wynika z potrzeby ochrony przyrody i w związku z potrzebą zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników ogrodu przedszkolnego. Przeprowadzenie prac pielęgnacyjnych na pomniku przyrody uzgadnia rada gminy w drodze uchwały. Do ustaleniu zakresu zabiegów została sporządzona Opinia Dendrologiczna dotycząca drzewa z rodzaju lipa rosnącego na dz. nr 559/1, obręb Konary w miejscowości Konary (gm. Miejska Górka). Drzewo jest w złej kondycji zdrowotnej. Zgodnie z wytycznymi w pierwszej kolejności na stałe wyłączono z użytkowania oraz wygrodzono strefę, w której nie poruszają się ludzie w minimalnej odległości 15 m od skrajni pnia. Stan drzewa jest monitorowany w półrocznych nawrotach. Elementy placu zabaw znajdujące się w zbyt bliskiej odległości od skrajni pnia zostały wyłączone na stałe z użytkowania przez dzieci.

Uzgadnia się przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych w następującym zakresie:

1) Ze względu na ryzyko rozłamania się pnia, co może stanowić bezpośrednie ryzyko dla zdrowia ludzi, należy założyć na pień dwie obejmy stalowe z regulacją obwodu (np. z bednarki). Mają one za zadanie niedopuszczenie do niekontrolowanego rozpadu pnia. Dokładne miejsca założenie obejm stalowych na drzewie określi w terenie specjalista – certyfikowany arborysta pod nadzorem i w porozumieniu z inspektorem nadzoru terenów zieleni.

2) Należy wykonać prześwietlenie korony drzewa. To zabieg pielęgnacyjny polegający na wykonaniu cięć rozluźniających zbyt zagęszczoną koronę. Jest to zabieg niezbędny ze względu na liczne wilki wyrastające z konarów, które są w złym stanie zdrowotnym.